

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԻՐԱ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ

Խաչատուր Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ
Գեղարվեստական կրթության ֆակուլտետ
Կերպարվեստի ամբիոնի դասախոս
72naira@gmail.com

**ԱՆՀԱՏԻ ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ
ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ԳՐԱՖԻԿԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ
ՄԻՋՈՑՈՎ**

Ամփոփում

Համակարգչային գրաֆիկական ծրագրերի կիրառումն անհրաժեշտ է անհատի գեղարվեստական, գեղագիտական հետաքրքրությունների բարձրացման, հասարակության աշխարհայացքի ընկալման և արդյունավետ աշխատանքի գործունեության համար: Տեխնոլոգիայի զարգացումը ենթադրում է փոփոխություններ ոչ միայն մարդու կրթության բովանդակության մեջ, այլև ազդում է մտածողության վրա, ծառայում է որպես մտավոր և գեղագիտական ձևավորման արդյունավետ միջոց: Ժամանակակից տեխնոլոգիաները մեծացնում են անձի ստեղծագործական գործունեության՝ մասնավորապես հորինվածքների, տարածական պատկերացման, երևակայության, յուրօրինակության, ինքնուրույնության, մտածողության և ունակությունների զարգացման գործոնները:

Հոդվածում արծարծվում է համակարգչային գրաֆիկական ծրագրերի գործնականորեն կիրառման և տիրապետման մի շարք խնդիրներ:

Բանալի բառեր և արտահայտություններ. գեղագիտական, հորինվածք, գրաֆիկական, համակարգչային տեխնոլոգիա, համակարգչային գրաֆիկա, գեղարվեստական, կրթություն, տեխնոլոգիաներ:

Ներածություն

Հասարակության առաջընթացի նոր շրջափուլում փոխվում են արդի համակարգերը, անձի ձևափոխման չափանիշները, բարոյականության նորմերը՝ պայմանավորված բազմաթիվ տարաբնույթ գործոններով: XX դարասկզբին հասարակական քաղաքական զարգացումները մտան առաջընթացի նոր շրջափուլ, համացանցը փոխեց աշխարհի, մարդու և բնության, անձնականի ու անանձնականի վերաբերյալ պատկերացումները, ընդլայնվեցին անհատի հետազոտությունների շրջանակները, թվայնացումը

անհատի առջև բացեց ստեղծագործական զարգացման լայն հնարավորություններ, որոնցից մեկն էլ գրաֆիկական ծրագրերի միջոցով այդ հնարավորությունները կյանքի կոչելն է:

Ժամանակակից աշխարհում փոփոխվում է նաև գեղարվեստական կրթության համակարգը, ինչը նորովի մոտեցումներ է առաջադրում անհատի գեղագիտական աշխարհայացքի ձևավորման գործընթացում:

Անհատի հետաքրքրությունների և ստեղծագործական հնարավորությունների զարգացումը գրաֆիկական ծրագրերի միջոցով հողվածի նպատական է՝

1. Խնդիրների լուծման համար կիրառել պահանջվող համակարգչային տեխնոլոգիաներ: Համակարգչային գրաֆիկան ներկայացնել որպես հնարավորություններ ընձեռող միջոց:
2. Դասավանդման գործընթացում համակարգչային գրաֆիկական ծրագրերի կիրառումը սովորողներին հնարավորություն է տալիս զարգացնել տարածական մտածողության շրջանակները:

Մեթոդաբանությունը

Ուսումնասիրության ընթացքում կերտել են մի շարք մեթոդներ՝ վերացական, քննական, համեմատական: Գործնական փորձի վրա հիմնավորած մեթոդների կիրառման արդյունքում ներկայացնում են վերը նշված եզրակացությունը: Օգտվել են Հ. Մուկոյանի, Ա. Ջիլավյանի, Մ. Василев-ի, В. Давидов-ի ուսումնասիրություններից, որոնց ուսումնասիրությունների արդյունքները նույնպես փաստում են այս հողվածում ներկայացված խնդրի կարևորությունը:

Հասարակական կյանքի զարգացման ժամանակակից պահանջները կարևորում են համակարգչային տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և նոր ծրագրային միջոցների գիտելիքները: Դրանք էլ հանդիսանում են գեղարվեստական հետաքրքրությունների ձևավորման, մասնագիտական խնդիրների լուծման և ակտիվ ստեղծագործական մոտեցման նախապայման: Համակարգչային և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների իմացությունը հնարավորություն է տալիս զարգացնել անձի ունակությունները և ստեղծագործական գործունեությունը:

Գեղարվեստական կրթության համակարգում արդիական վերափոխումները պահանջում են նորովի մոտեցումներ, որոնք զարգացնում են անհատի գեղագիտական աշխարհայացքի ձևավորումը:

Վերջինս անձի մոտ խթանում է հետաքրքրություն գեղարվեստական և գրաֆիկական առարկաների հանդեպ:

Համակարգչային գրաֆիկական ծրագրերի կիրառումն անհրաժեշտ է անհատի գեղագիտական հետաքրքրությունների, ստեղծագործական գործունեության, ինքնուրույն աշխատանքի և մի շարք այլ ունակությունների զարգացման համար:

Համակարգչային գրաֆիկական ծրագրերի կիրառման գործընթացում անհրաժեշտ է որպես գեղարվեստական կրթվածության իրականացման պայման օգտագործել ստորև բերված միջոցները: Տվյալ խնդիրների լուծման համար պահանջվող համակարգչային տեխնոլոգիաները, ներառում են գեղարվեստական տարրեր, ստեղծում են տեսողական միջավայրի օբյեկտների զուգադրության անսահմանափակ քանակի տարբերակների ընտրության հնարավորություններ և գործառույթների բազմազանություններ: Համակարգչային գրաֆիկայում օբյեկտի մանրակերտման ժամանակ անձը միշտ փոփոխում է դրա մեջ մտնող տարրերի դիրքը, ձևը և համաչափությունը, կատարում է մասշտաբավորում մյուս օբյեկտների չափերին համապատասխան: Տվյալ բնագավառի շնորհիվ անձի աշխարհընկալման շրջանակներն ընդլայնվում, հետաքրքրանում ու արտահայտվում են նորովի:

Ժամանակակից պահանջները թելադրում են հնարավորություններ ու նոր պայմաններ մարդու ստեղծագործ միտքն ավելի պատկերավոր ներկայացնելու համար: Համակարգչային գրաֆիկան նման պայմաններ և հնարավորություններ տրամադրող ու ընձեռող բնագավառ է:

Համակարգչային գրաֆիկական ծրագրերը մարդու աշխարհընկալման կարևոր, ժամանակակից միջոցներ են: Վերոնշյալով պայմանավորված, անհատի տարածական մտածողության զարգացման համար ստեղծվում են նոր պայմաններ: Համակարգչային տեխնոլոգիաների օգտագործումը հնարավորություն է տալիս ի սկզբանե մտովի պատկերացնել տարածական ձևափոխությունները, ապա դրանք գործնականորեն, կարճ ժամանակահատվածում կիրառել համակարգչի միջոցով: Այսպիսով, ստեղծվում են պայմաններ զարգացնելու անձի տեսողական ընկալումը, արդյունավետ պատկերացումը և տարածական մտածելակերպը: «Особо следует отметить, что компьютерная графика является великолепным средством моделирования и демонстрации

законов, лежащих в основе художественного и графического творчества».¹

Ստեղծագործական գործընթացում համակարգչային գրաֆիկայի միջոցներով գործողությունների իրականացումն արդյունավետ և արագ է դարձնում աշխատանքը, որտեղ կարևորվում են ճշգրտությունը, տարածության մեջ շուտ կողմնորոշումը և ընկալման լիարժեքությունը: «Компьютерная графика позволяет формировать особую графическую информационную среду специальным инструментарием не только для творческой деятельности художников, дизайнеров, архитекторов, конструкторов, но и для областей, как общего, так и специального образования».²

Որպես արդյունավետ գրաֆիկական ստեղծագործական մատուցման միջոց, համակարգչային տեխնոլոգիաները բացի գեղագիտական զարգացման և աշխարհընկալման կարևորությունից անձին տալիս են նաև գրաֆիկական գործիքներով աշխատելու գործնական հմտություններ: Տարբեր բնույթի պատկերագրումների համար միջոցների ընտրության ազատությունը հնարավորություն է տալիս ինտեգրվել մի շարք բնագավառների աշխատանքային գործընթացին՝ առավելագույնս օգտագործելով ու զարգացնելով ստեղծագործողի ունակությունները:

Անձի գեղագիտական դաստիարակության զարգացման համար հարկավոր է ճշտել գեղարվեստական հետաքրքրությունների ձևավորման որոշ բնութագրեր, մասնավորապես ծավալել ստեղծագործական գեղարվեստանախագծային գործունեություն: Հաշվի առնելով անհատի մասնագիտական կրթությունը՝ անհրաժեշտ է դառնում գրաֆիկական գործունեության առանձնահատկությունները ստեղծագործական աշխատանքների տարբեր փուլերում վերլուծել ավանդական ձևերով և համակարգչային տեխնոլոգիաների միջոցով:

Համակարգչային տեխնոլոգիաներն ի հայտ են գալիս որպես միջոց, որի շնորհիվ ցանկացած տեղեկատվություն դառնում է հասանելի: Համակարգչային հնարքների օգտագործումն օգնում է ստեղծել միջառարկայական կապերի ցանց, որն էլ նպաստում է պահանջված աշխատանքի որոնման՝ նախագծերի նյութականացման և մի շարք տարբերակների ներկայացման:

¹ Нодельман Л. Я., Технология обучения студентов художественно-графического факультета компьютерной графике: Дис. канд. пед. наук: Москва, 2000, 275 с.

² Нодельман Л. Я., Технология обучения студентов художественно-графического факультета компьютерной графике: Дис. канд. пед. наук: Москва, 2000, 275 с.

Սովորողների վերաբերմունքն ուսուցման և կայուն պատկերների հետ գործունեության ընթացքում դառնում է կարևորագույն հատկանիշ, որն և արտահայտում է անհատական ներշնչանք երևակայական միջավայրում: Դրանք ունեն պատկերման միջնորդավորված և միասնականացված միջոցներ, որոնց յուրահատկությունները նույնականացվում են օգտագործողների համար: Այս հանգամանքն իր մեջ ամփոփում է հատկապես տեղեկատվության ստեղծում, պահպանում աստիճանական համալրման և մի շարք այլ նպատակներ: Նշված նախապայմանները բնորոշ են բացառապես համակարգչային գրաֆիկային՝ որպես սովորողների գեղագիտական դաստիարակության ձևավորման ժամանակակից միջոց, որն էլ ապահովում է նրա առավելություններն ու տարբերություններն այլ միջոցների նկատմամբ:

Ժամանակակից հասարակության մտավոր ընկալումը ստիպում է ավելի մեծ ուշադրություն դարձնել համակարգչային տեխնոլոգիաներին: Դրանց զարգացումը բերում է փոփոխությունների ոչ միայն կրթության բովանդակության մեջ, այլև անձի մտածելակերպի վրա, ծառայում որպես արդյունավետ միջոց անհատի մտավոր ունակությունների ձևավորման և գեղագիտական դաստիարակության զարգացման համար: Անձի ստեղծագործական ընդունակությունների զարգացմանը նպաստող համակարգչային միջոցների օգտագործումը կարևոր է ստեղծագործական գործունեության համար: Համակարգչային գրաֆիկան մի կողմից ներկայանում է որպես արվեստի նոր տեսակ, մյուս կողմից՝ նկարիչ-ձևավորողի աշխատանքային գործիք: Այդ միջոցները ծառայում են անձի ընդհանրական աշխարհայացքի ձևավորման զարգացմանը՝ տալով նոր հնարավորություններ ինքնարտահայտման, մասնագիտական ունակությունների զարգացման և նախագծման գործունեության մեջ:

Այսօր արվեստի բոլոր բնագավառներում ստեղծագործական կարողությունների զարգացումը գրեթե ամբողջությամբ կապված է համակարգչային գրաֆիկայի գործընթացի հետ: Տվյալ միջոցով ընդլայնվում է ստեղծագործողի կարողությունների զարգացումը: Մեթոդյա քաղաքացին գրեթե բոլոր ոլորտներում ունի հնարավորություն ընտրելու տեսական և կիրառական խնդիրների լուծման այլընտրանքային տարբերակներ: Համակարգչային գրաֆիկայի շնորհիվ աշխատանքը դառնում է ավելի դյուրին, ստեղծվում է միջառարկայական կապեր, ինչը ավելի արագ, արդյունավետ և լայնամասշտաբ է դարձնում անձի աշխարհընկալումը, գիտակցական կարողությունների զարգացումը ու վերարտադրումը: Սա է պատճառը, որ ժամանակակից հասարակության համար մասնագիտական գործունեության բոլոր ոլորտներում նոր տեխնոլոգիաների համատարած կիրառումը դառնում է առաջնային և պահանջված:

Այսպիսով գեղարվեստական և ստեղծագործական գրեթե բոլոր ոլորտներում մասնագետների համար անհրաժեշտ պայման է հանդիսանում համակարգչային տեխնոլոգիաների իմացությունը և դրանց կիրառումը: Նման կարծիք է արտահայտում Հ. Մուկոյանը՝ «Տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների (ՏՀՏ) կիրառումը նախադպրոցական հաստատությունների կրթական գործընթացում բարձրացնում է ուսուցման արդյունավետությունը, նաև աջակցում է դաստիարականերին ավելի արդյունավետ ու խնայողաբար օգտագործել ժամանակը»:³ Համակարգչային գրաֆիկան առանցքային դիրք է զբաղեցնում տեսողական գործունեության բազմաթիվ տեսակներում: Համակարգչային տեխնոլոգիաների տիրապետումը հնարավորություն է տալիս անձի մոտ ձևավորել նոր զարգացման հեռանկարներ, դարձնելով ժամանակի պահանջներին և մարտահրավերներին պատրաստ մասնագետ:

Եզրակացություններ

Թեմայի ուսումնասիրության արդյունքի եզրակացությունը՝

1. Գեղարվեստական ստեղծագործական բոլոր ոլորտներում մասնագետների համար անհրաժեշտ պայման է համակարգչային տեխնոլոգիաների իմացությունը և դրանց կիրառումը: Համակարգչային գրաֆիկան առանցքային դիրք է զբաղեցնում տեսողական գործունեության բազմաթիվ տեսակներում: Համակարգչային տեխնոլոգիաների տիրապետումը հնարավորություն է տալիս անձի մոտ ձևավորել նոր զարգացման հեռանկարներ՝ դարձնելով ժամանակի պահանջներին և մարտահրավերներին պատրաստ մասնագետ:
2. Ներկա պայմաններում արվեստի բոլոր բնագավառներում ստեղծագործական կարողությունների զարգացումը կապված է համակարգչային գրաֆիկայի գործընթացի հետ: Որի միջոցով ընդլայնվում է ստեղծագործական կարողությունների զարգացումը: Համակարգչային գրաֆիկայի շնորհիվ աշխատանքը դառնում է ավելի դյուրին, ստեղծվում են

³ Մուկոյան Հ., Երեխայի գեղարվեստական դաստիարակության ժամանակակից և տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ, ուսումնամեթոդական ձեռնարկ (դասընթաց միջին մասնագիտական կրթօջախների և բուհերի սովորողների համար), Հայաստան հրատ., Երևան 2016, էջ 41:

միջառարկայական կապեր, ինչն ավելի արագ, արդյունավետ և լայնամասշտաբ է դարձնում անհատի աշխարհընկալումը, գիտակցական կարողությունների զարգացումն ու վերարտադրումը:

3. Ժամանակակից հասարակության մտավոր ընկալումը պահանջում է մեծ ուշադրություն դարձնել համակարգչային տեխնոլոգիաներին: Դրանց զարգացումը բերում է փոփոխություններ ոչ միայն կրթության բովանդակության մեջ, այլև անձի մտածելակերպի, ծառայում որպես արդյունավետ միջոց անհատի մտավոր ունակությունների ձևավորման և գեղագիտական դաստիարակության զարգացման համար:

Ուստի համակարգչային գրաֆիկական ծրագրերը մի կողմից ներկայանում են որպես արվեստի նոր տեսակ, մյուս կողմից՝ նկարիչ- ձևավորողի աշխատանքային գործիք:

4. Որպես արդյունավետ գրաֆիկական ստեղծագործական մոտեցման միջոց, համակարգչային տեխնոլոգիաները բացի գեղագիտական զարգացման և աշխարհընկալման կարևորություն՝ անձին տալիս են նաև գրաֆիկական գործիքներով աշխատելու գործնական հմտություններ: Տարբեր բնույթի պատկերացումների համար միջոցների ընտրության ազատությունը հնարավորություն է տալիս ինտեգրվել մի շարք բնագավառների աշխատանքային գործընթացին՝ առավելապես օգտագործելով ու զարգացնելով ստեղծագործողի ունակությունները:

5. Այս ամենն իրագործելու, ուսանողներին հասանելի դարձնելու համար խիստ անհրաժեշտ է լսարանները ապահովել համակարգչային տեխնիկաներով: Դրանց կիրառումը ուսանողների հետ աշխատանքը կդարձնի հետաքրքիր, նորովի: Տարբեր տեսակի դասերի անցկացումը նոր տեխնոլոգիական հնարավորությունների հավելումով կստեղծի միջառարկայական կապ տրվող առաջադրանքի միջոցով: Ինչն էլ կնպաստի ժամանակակից մարդու բազմակողմանի զարգացմանը:

Заклучение

Ключевые слова и выражения: компьютерная графика, дизайн, сочетание, графический рисунок, эстетическое воспитание, художественное образование, анимация, композиция, рисунок, информационные технологии.

Заклучение по результатам изучения темы:

1. Знание компьютерных технологий и их применения является необходимым условием для специалистов всех областей художественного творчества. Компьютерная графика занимает ключевое место во многих видах изобразительной деятельности. Овладение компьютерными технологиями позволяет формировать у человека новые перспективы развития, делая его специалистом, готовым к требованиям и вызовам времени.
2. В современных условиях развитие творческих способностей во всех областях искусства связано с процессом компьютерной графики. Это средство развития творческих способностей. Благодаря компьютерной графике работа упрощается, создаются межпредметные связи, что делает мировосприятие личности, развитие и воспроизведение сознательных способностей более быстрыми, эффективными и масштабными.
3. Интеллектуальное восприятие современного общества требует большого внимания к компьютерным технологиям. Их развитие вносит изменения не только в содержание образования, но и в образ мышления человека. Он служит действенным средством формирования интеллектуальных способностей личности и развития эстетического воспитания. Поэтому компьютерные графические программы предстают как новый вид искусства с одной стороны, а с другой стороны как рабочий инструмент художника-оформителя.
4. Как средство эффективного графического творческого подхода компьютерные технологии, кроме значения эстетического развития и мировосприятия, дают человеку и практические навыки работы с графическими средствами. Свобода выбора средств визуализации разного характера дает возможность интегрировать в процесс ряд областей, максимально используя и развивая способности творца.
5. Для того, чтобы все это реализовать, сделать доступным для учащихся, очень необходимо обеспечить учебные классы

компьютерной техникой. Их применение сделает работу со студентами интересной и новой. Проведение разных видов уроков с добавлением новых технологических возможностей создаст межпредметную связь через задание.

Naira Mkhitaryan

Conclusion

Key words and expressions: computer graphics, design, combination, aesthetic education, art education, animation, composition, drawing, Information technology.

Conclusion based on the results of the study of the topic:

1. Knowledge of computer technologies and their application is a prerequisite for specialists in all areas of artistic creativity. Computer graphics occupies a key place in many types of visual activity. Mastering computer technologies allows a person to form new development prospects, making him a specialist ready for the requirements and challenges of the time.
2. In modern conditions, the development of creative abilities in all areas of art is associated with the process of computer graphics. It is a means of developing creativity. Thanks to computer graphics, work is simplified, interdisciplinary connections are created, which makes the worldview of the individual, the development and reproduction of conscious abilities faster, more efficient and larger.
3. Intellectual perception of modern society requires great attention to computer technology. Their development introduces changes not only in the content of education, but also in the way of thinking of a person. It serves as an effective means of forming the intellectual abilities of the individual and developing aesthetic education. Therefore, computer graphics programs appear as a new kind of art, on the one hand, and on the other hand, as a working tool for a graphic designer.
4. As a means of an effective graphic creative approach, computer technologies, in addition to the importance of aesthetic development and worldview, give a person practical skills in working with graphic tools. The freedom to choose visualization tools of a different nature makes it possible to integrate a number of areas into the process, maximizing and developing the abilities of the creator.
5. In order to implement all this, to make it accessible to students, it is very necessary to provide classrooms with computer equipment.

Their application will make working with students interesting and new. Conducting different types of lessons with the addition of new technological capabilities will create an interdisciplinary connection through the task.

Օգտագործված գրականություն

1. Գրիգորյան Ն. Դ., «Բազմաչափանիշային մոտեցման հիման վրա ուսանողների գիտելիքների գնահատման մեթոդիկան համակարգչային գրաֆիկայում», սեղմագիր, ՄԳԹ-ի, Երևան, 2010 թ., 22 էջ:
2. Մուկոյան Հ., Երեխայի գեղարվեստական դաստիարակության ժամանակակից և տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ ուսումնամեթոդական ձեռնարկ (դասընթաց միջին մասնագիտական կրթօջախների և բուհերի սովորողների համար), Հայաստան հրատարակչություն, Երևան 2016:
3. Ջիլավյան Ա. Գ., «Դպրոցականների գեղագիտական ընկալման ձևավորումը կինոարվեստի ֆակուլտատիվ պարապմունքների միջոցով», սեղմագիր, ՄԳԹ-ի, Երևան, 2008 թ., 22 էջ:
4. Васильева И. А., «Психологические аспекты применения информационных технологий» Вопр. психологии – 2002. – N 3. – с. 15-18. Волкова Н.В.- Компьютерное обучение на основе гуманистического подхода: Дисс. канд. пед. наук. СБД., 1997. – 144 с.
5. Давыдов В. В., Теория развивающего обучения – М.: Интор, 1996, 544 с.
6. Джонассен Х. Д., Компьютеры как инструменты познания: изучение с помощью технологии, а не из технологии», 1994. - N 4. - С. 117-129.
7. Зазнобина Л. С., Банк визуальной информации как научно-педагогическая задача/ Информатика и образование. – 1996., N4. –1-4.
8. Нодельман Л. Я., Технология обучения студентов художественно-графического факультета компьютерной графике: Дис. канд. пед. наук: Москва, 2000, 275 с.
9. Михайленко Е. А., Развитие эстетического восприятия и художественно-творческих способностей учащихся средствами компьютерной графики. Педагогика Выпуск № 1 (135), 2014.

Խմբագրություն է ուղարկվել 28.10.2022թ.

Հանձնարարվել է գրախոսության 14.11.2022թ.

Տպագրության է հանձնարարվել 06.12.2022թ.